

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพของผู้เรียนถือเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษาที่เน้นการสร้างคนให้มีความสามารถ มีคุณธรรม มีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยที่ส่งผลให้ประเทศมีสังคม มีเศรษฐกิจ และมีการเมืองที่ดีการศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องสร้างทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านแต่สิ่งที่จะต้องพึงระวัง คือการศึกษาต้องไม่แตกแยกจากสังคมหรือชีวิตจริง และสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะรับกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยเฉพาะการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ขณะเดียวกันจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการเรียนรู้จากกิจกรรม หรือการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างจริงจัง เพราะถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนผู้เรียน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติในหลักการในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบปฏิบัติตนตามระเบียบ และหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น.14)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งแสดงถึงว่า การพัฒนาคนของเรานั้นต้องการให้เป็น

คนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ เราจะต้องพัฒนาการให้มีความรู้ และมีวินัยในตนเองเสียก่อน ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ก็จะตามมา

คำว่า วินัย หมายถึงการปกครอง การควบคุม เช่น ในอดีตบางโรงเรียนมีตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง นอกจากนั้น วินัย จะหมายถึงการลงโทษ ซึ่งบางครั้งเป็นการลงโทษทางกาย (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2550, น.349)

วินัย หมายถึง ระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2542)

วินัยจึงมีความหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะถ้าสังคมใดที่ขาดวินัยแล้ว มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันก็จะขาดการเคารพกติกาซึ่งกันและกัน ตัวที่จะควบคุมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขก็คือ ความมีวินัยดังที่ วิไลวรรณ วิกาลักษณ์กุล และคณะ (2541, น.155) กล่าวว่า วินัยจะช่วยเสริมสร้างและรักษาไว้ซึ่งความถูกต้อง ติงาม และความ เป็นระเบียบเรียบร้อย วินัยจะช่วยสร้างและเตรียมพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดีมีระเบียบวินัย

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540, น.5-6) ได้กล่าวว่า บ้านเมืองที่ก้าวหน้าและเป็นระเบียบ รัฐจะต้องควบคุมเข้มงวด แต่การควบคุมของรัฐเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้คนทั้งชาติเป็นระเบียบได้ ชาติจะมีวินัยและประเทศจะก้าวหน้าได้นั้น จะต้องเริ่มต้นที่ครอบครัวก่อน พ่อแม่จะต้องสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวลูก เราต้องปลูกฝังวินัยให้อยู่ในสายเลือดของคนในชาติ ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่พิสูจน์ให้เห็นว่าวินัยที่อยู่ในสายเลือดนั้นทำให้ชาติเข้มแข็งและพัฒนา หรือเมื่อมาประเทศที่ใกล้ ๆ กับเราอย่างสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนเช่นเดียวกัน ความมีระเบียบวินัยและเคร่งครัดของกฎหมายสิงคโปร์ เป็นผลทำให้ได้รับการจัดอันดับประเทศที่มีการทุจริตคอร์รัปชันน้อยที่สุดในโลก

การปลูกฝังให้คนมีวินัย เริ่มจากเด็กก่อน สถาบันแรกที่มีผลต่อการปลูกฝังวินัยคือครอบครัว พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดบุตรธิดามาแล้วก็ยังมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก คอยแนะนำให้เด็กกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีข้อสังเกตว่า เด็กคนใดที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่นพ่อแม่มีเวลาให้ลูก เด็กคนนั้นเมื่อเข้ามาอยู่ในสังคมก็จะปฏิบัติตัวได้ดีไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม แต่ถ้าเด็กคนใดมาจากครอบครัวที่ พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก ความเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูไม่ค่อยมี เด็กคนนั้นเมื่อเข้ามาอยู่ในสังคมก็มักจะเป็นผู้สร้างปัญหาให้กับสังคม มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวชอบมั่วสุมกระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย เช่น สูบบุหรี่ เสพยาเสพติด เล่นการพนัน อันก่อให้เกิดเป็นปัญหาของสังคม วีระ สดสังข์ (2549, น.36-37) กล่าวว่า บรรดาเยาวชนของชาติถูกมอมเมาด้วยยาเสพติด และวัฒนธรรมต่างชาติจับกลุ่มเสพยา มั่วสุมทางเพศ ตั้งครุฑ ทำแท้ง ทิ้งลูกในถังขยะ หรือไม่มี

รวมกลุ่มกันก่อนความเดือนร้อนแก่ผู้อื่นและสังคม เช่น จับกลุ่มแข่งรถจักรยานยนต์ ในยามค่ำคืน สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนผู้ใช้นถนน ยกพวกตีกันจนถึงแก่ชีวิต ยิ่งมีการศึกษาสูงเท่าใด จิตสำนึกกลับยิ่งต่ำลง เพราะการศึกษาของชาติมุ่งด้านวิชาการมากกว่าด้านคุณธรรม จริยธรรม สังคมยกย่องคนเก่งกว่าคนดี

การพัฒนาวินัยนักเรียน สถานศึกษาต่าง ๆ ถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด เพราะจะช่วย สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ โดยการมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความสมดุล ทั้ง ด้านปัญญา จิตใจ และสังคม เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ รู้วิธีการแก้ปัญหา และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความ รับผิดชอบ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตน รู้จักพัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคมดำรงชีวิตใน สังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, น.94-95)

สถาบันแห่งที่สองที่จะสร้างคนให้มีวินัยก็คือ โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษา เด็ก เมื่อมาจากหลายครอบครัว เมื่อเข้ามาอยู่ใน โรงเรียนเดียวกัน โดยมาจากพื้นฐานของครอบครัวที่ แตกต่างกันได้รับการอบรมมาดีแล้วจากครอบครัวก็ไม่ค่อยมีปัญหา แต่เด็กที่ไม่ได้ รับการอบรมจากครอบครัวก็มักจะสร้างปัญหาให้กับโรงเรียน สิ่งที่จะควบคุมนักเรียนเหล่านี้ให้อยู่ ในกรอบปฏิบัติในแนวทางเดียวกันก็คือวินัยของโรงเรียน ข้อห้าม ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนจะเป็นผู้ดูแลให้เด็กเหล่านั้นปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

เมื่อพิจารณาจากทฤษฎีการเรียนรู้ วินัยเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้ได้ ดังนั้น วินัยนักเรียน คือกระบวนการสอนทักษะทางสังคม และพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน วินัยเป็น กระบวนการอย่างหนึ่งของการศึกษาในการที่จะปรับปรุงและส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน โดยวินัยมุ่งที่จะให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเอง รู้จักปกครองตนเอง นั่นคือการมีวินัยในตนเอง และเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของชั้นเรียน (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2550, น.350)

เมื่อพลเมืองของประเทศเราเป็นคนที่มีระเบียบวินัยกันมากพอ ภาพที่ปรากฏ การแย่งชิงสิ่งของบริจาค เราจะไม่พบเห็น การกักตุนสินค้าบริโภคจนเกินความจำเป็นจะไม่เกิดขึ้น เมื่อมา ดูชีวิตประจำวัน การดำรงชีวิตของคนเมืองมักจะพบแต่การแก่งแย่งกัน เช่น การขึ้นรถประจำทาง รถไฟฟ้า จะเห็นคนเข้าแถวเพื่อขึ้นรถน้อยมาก ส่วนใหญ่ที่พบก็คือแถวของนักเรียนทหาร เมื่อเรา ดูในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ปลูกฝังให้เป็นคนมีวินัย ภาพที่นักเรียนจะเข้าแถวเพื่อรอขึ้นลิฟท์หรือ เข้าแถวเพื่อซื้ออาหารกลางวันในโรงเรียนบางแห่งจะหายาก แต่ถ้าโรงเรียนใดที่ผู้บริหาร และคณะ ครุเข้มแข็งความเป็นระเบียบเหล่านี้ก็จะพบเห็นได้ พฤติกรรมของนักเรียนอีกอย่างหนึ่งก็คือการ แต่งกาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายระเบียบการแต่งกายทั้งชายและหญิงเวลาสวมเสื้อแล้ว จะต้องสอดชายเสื้อไว้ในกระโปรงหรือกางเกง ซึ่งจะเป็นดังนี้ก็จะเฉพาะอยู่ในโรงเรียนแต่เมื่อพ้น

จากรั้วโรงเรียนมาแล้ว ชายเสื้อของนักเรียนชายมักจะหลุดออกมานอกกางเกงเสมอ ซึ่งแสดงว่าเขา มีวินัยเฉพาะ โรงเรียนเท่านั้น

จากผลการวิจัย เรื่อง วินัย ของเกียน โคลา และบานิกกี (Giancola and Banigky, 1998) อังในสุชาติ ร่มโพธิ์สระ (2547, น.1) พบว่าปัญหาวินัยนักเรียนนั้นเป็นปัญหาระดับชาติและเป็น ปัญหาของโลก ปัญหาวินัยนักเรียนเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในห้องเรียน ปัญหาวินัยนักเรียนทำให้ครูต้องเข้มงวดกับนักเรียนมากขึ้น ฉะนั้นการสร้างระเบียบวินัยจึงเป็น นโยบายที่สำคัญและเป็นนโยบายระดับชาติ ในการสอดแทรกการให้ระเบียบวินัยกับการจัดการ เรียนการสอนควบคู่ไปกับการพัฒนาวินัยนักเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน มี คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยมีตัวบ่งชี้คือ ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ เช่น การตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาโดยเฉพาะการเข้าแถวเคารพธงชาติและ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ความสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และมีมารยาทในการรับประทานอาหาร ผู้เรียนมีความประหยัด ได้แก่ การใช้ทรัพย์สินของโรงเรียนอย่างประหยัด การใช้อุปกรณ์การ เรียนอย่างคุ้มค่า และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้การบริจาคทรัพย์สินเพื่อผู้อื่น หรือเพื่อส่วนรวม การเข้า ร่วมกิจกรรมการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น การปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีส่วน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ เช่น การปฏิบัติตามระเบียบการสอบ การไม่ลอกการบ้านเพื่อน และทรัพย์สินไม่สูญหาย เหล่านี้ เป็นต้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544, น.20)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการ สื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี และมีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดโดยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจและ อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เน้นการฝึกปฏิบัติจริง ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างสรรค์ ผลงานที่มีคุณค่าต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการเรียนรู้ทักษะการอ่านร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมอย่างมี ความสุข อีกทั้งในการพัฒนาคนไทยยุคใหม่กำหนดไว้ว่า การพัฒนาคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่ เรียนรู้ ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมี ความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มี ระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม

คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านซื้อสิทธิ์ ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจ ที่สมบูรณ์ แข็งแรง เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียม เสมอภาคการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างผู้ที่เป็นกำลังสำคัญของเมืองที่จะสืบทอดวัฒนธรรมความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติครอบคลุมพลเมืองทุกวัยของชาติที่เกิดการสืบสานอุดมการณ์และความเป็นพลเมืองที่มีพลังความคิด พลังความรัก และพลังความสามัคคีไปอย่างต่อเนื่อง อยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของการเคารพกติกาของสังคม เคารพผู้อื่น และเคารพหลักการของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2555)

วินัยจะต้องเริ่มต้นจากครอบครัว และโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่สร้างคน เด็กแต่ละคนมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนเดียวกันจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนจะต้องหล่อหลอมให้เด็ก ๆ เหล่านั้นอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ก็ต้องอาศัยวินัยเป็นตัวควบคุมจากการศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ครบทุกด้าน คือ ด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการศึกษาว่าปัจจัยอะไรที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และเป็นการวิจัยที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ในกรอบกลยุทธ์และพันธกิจ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อนำไปเป็นแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาด้านวินัยนักเรียนต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 ระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับใด
- 1.2.2 ปัจจัยด้านสภาพครอบครัวและด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างไร
- 1.2.3 ปัจจัยอะไรบ้างมีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 1.2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนตามสถานภาพของครอบครัว

1.3.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพการอบรมเลี้ยงดู และด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา กับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3.4 เพื่อศึกษาชุดปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.4 สมมติฐานการวิจัย

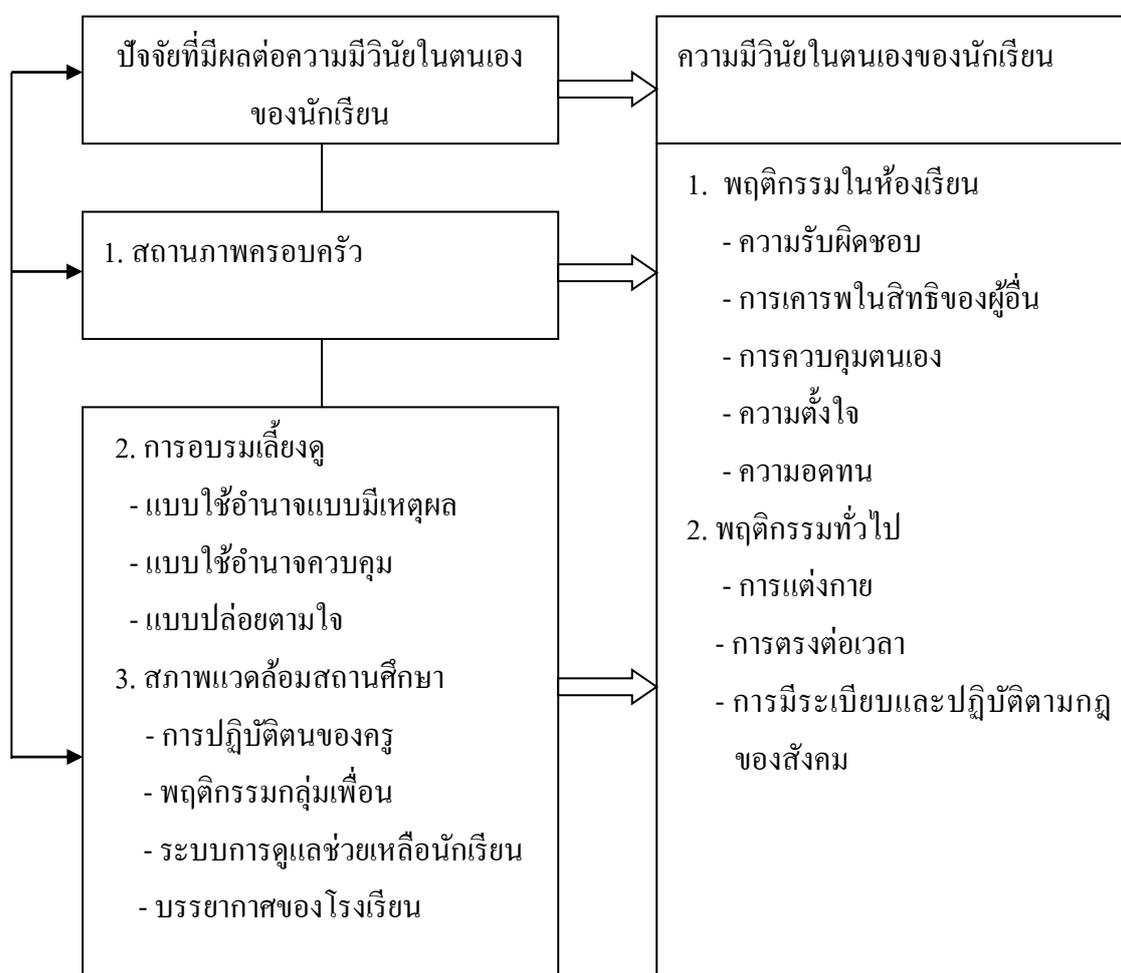
1.4.1 นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4.2 ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู และด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับ ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4.3 ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู และด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มาของแนวคิดการวิจัย จากการศึกษาสภาพปัญหาของของ โรงเรียน ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นครูผู้สอน มักพบปัญหานักเรียนขาดวินัยในตนเอง เช่น ทิ้งขยะไม่เป็นที่ ห้องเรียนสกปรก ชอบ จิตเจียน โต้เถาะก้าอื้อ การแต่งกายผิดระเบียบ การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา การหนีเรียน ไม่ส่งงาน การ ทะเลาะวิวาท การขโมยของเพื่อน พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมของคนทีขาดวินัยในตนเอง ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้นักเรียนขาดวินัยในตนเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความมีวินัย ในตนเองของนักเรียนต่อไป

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 ขอบเขตการศึกษา

1.6.1 ขอบเขตของประชากรและตัวอย่าง

1.6.1.1 ประชากร ประกอบด้วย

1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 26,460 คน จาก 18 โรงเรียน

2) ครูฝ่ายปกครอง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 144 คน จาก 18 โรงเรียน

3) ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 26,460 คน จาก 18 โรงเรียน

1.6.1.2 ตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 191 คน จาก 14 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2) ครูฝ่ายปกครอง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 112 คน จาก 14 โรงเรียนๆ ละ 8 คน ตามโครงสร้างของโรงเรียน ได้แก่ หัวหน้าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน

3) ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 191 คน จาก 14 โรงเรียน เจาะจงตามนักเรียนที่สุ่มได้

1.6.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.6.2.1 ตัวแปรต้น

- 1) ปัจจัยด้านสถานภาพครอบครัว
- 2) ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู
- 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ประกอบด้วย การปฏิบัติตนของครู พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และบรรยากาศของโรงเรียน

1.6.2.2 ตัวแปรตาม

- 1) ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมในห้องเรียน พฤติกรรมทั่วไป

1.6.3 ขอบเขตระยะเวลาการเก็บข้อมูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน หมายถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย

สถานภาพของครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกัน การแยกกันอยู่ และการหย่าร้าง

การอยู่ร่วมกัน หมายถึง การอยู่ร่วมของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกของครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ผูกพันกันทางสายเลือด หรือการรับเป็นบุตรบุญธรรม ได้แก่การอยู่กับสามี อยู่กับภรรยา และบุตร

การแยกกันอยู่ หมายถึง ผู้ที่มีได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว แต่ยังไม่ได้ หย่าร้างกันตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว

การหย่าร้าง หมายถึง สามีภรรยาที่จดทะเบียนหย่าต่อนายทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ความเป็นสามีภรรยา สิ้นสุดลง

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนใช้ในการอบรมเลี้ยงดูนักเรียน ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจแบบมีเหตุผล (Authoritative parenting style) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่นมาก มีการควบคุมความประพฤติอย่างเข้มงวด แต่มีการควบคุมทางด้านจิตใจในระดับต่ำ

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian parenting style) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่นไม่มาก มีการควบคุมความประพฤติอย่างเข้มงวด และมีการควบคุมทางด้านจิตใจในระดับสูงด้วย

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจ (Indulgent parenting style) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่นมาก มีการควบคุมความประพฤติไม่เข้มงวดและมีการควบคุมทางด้านจิตใจในระดับต่ำด้วย

สภาพแวดล้อมสถานศึกษา หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย

การปฏิบัติตนของครู หมายถึง การเตรียมการสอน พฤติกรรมการสอน บุคลิกการแต่งกาย ดีมีคุณวุฒิธรรม ความประพฤติเรียบร้อย ร่าเริง แจ่มใส เสียสละ ความเข้าใจและเป็นกันเอง การเอาใจใส่ดูแลนักเรียน รวมถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างครูและนักเรียนที่สอนอีกด้วย

พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน หมายถึง การกระทำของบุคคลในกลุ่มที่มักจะคล้อยตามกันหรือกระทำพฤติกรรมเช่นเดียวกันเพื่อปกป้องบอกถึงการเป็นสมาชิกภายในกลุ่มนั้น ๆ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การกระทำที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพ ตามที่สังคมต้องการ

บรรยากาศของโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตนเองและบังคับตนเองให้มีความประพฤติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ตามแนวทางที่เลือกไว้ ในที่นี้หมายถึงพฤติกรรมในห้องเรียน และพฤติกรรมทั่วไป ดังนี้

พฤติกรรมในห้องเรียน หมายถึง ความรับผิดชอบ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การควบคุมตนเอง ความตั้งใจ และความอดทน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นและความพยายามในการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนให้บรรลุผลสำเร็จ ยอมรับผลของการกระทำนั้น ๆ ทั้งด้านดีและด้านเสีย พร้อมทั้งจะปรับปรุงงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยความรับผิดชอบนี้จะเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับจากบุคคลอื่น

การเคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ก้าวร้าวย่ำยีหน้าที่ของผู้อื่น เคารพและให้เกียรติแก่ผู้อื่นเสมอและเชื่อว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทัดเทียมกัน

การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่บุคคลจะดำรงตนอยู่ในความถูกต้อง จะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำ และสิ่งใดไม่ควรทำ มีความสามารถที่จะบังคับตนเองและควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์อื่น ๆ มาคอยควบคุม

ความตั้งใจ หมายถึง ความสนใจมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น การพยายามทำการบ้านที่ครูสั่งอย่างสม่ำเสมอ การวางแผนล่วงหน้าก่อนลงมือทำ และการพยายามทำให้เป็นไปตามแผนฯ

ความอดทน หมายถึง ความเข้มแข็งของจิตใจในการห้ามตัวเองไม่ให้ประพฤติก้าวร้าวมุ่งมั่นทำความดี มีความตั้งใจจริง มีความเพียรพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จถึงแม้งานนั้นจะยุ่งยากหรือต้องผ่านความยากลำบากก็ตาม

พฤติกรรมทั่วไป หมายถึง การแต่งกาย การตรงต่อเวลา และการมีระเบียบและปฏิบัติ ตามกฎของสังคม

การแต่งกาย หมายถึง การสวมใส่ชุดนักเรียนถูกระเบียบของโรงเรียน ทรงผมถูกต้อง
การตรงต่อเวลา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงได้แก่ปฏิบัติงานทันเวลาที่กำหนด

การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎของสังคม หมายถึง การประพฤติตนตามระเบียบหรือ กฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่ขัดกับระเบียบหรือ กฎเกณฑ์ของสังคมที่เป็นการไม่เหมาะสมความเสียหาย หมายถึง การอุทิสกำลังกาย กำลังใจ สติปัญญา เวลา เพื่อมุ่งมั่นทำงานให้แก่ส่วนรวมด้วยใจจริงไม่เสแสร้ง และไม่มุ่งหวังผลตอบแทน ใด ๆ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น ปีที่ 1 – 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ครูฝ่ายปกครอง หมายถึง หัวหน้าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครูที่ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ได้ข้อมูลและสารสนเทศ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

1.8.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไป กำหนดแนวทางส่งเสริม และกำหนดกรอบกลยุทธ์ การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

1.8.3 สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศ มาเป็นกรอบแนวทางในการส่งเสริมให้เกิด ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

1.8.4 ครูได้แนวทางในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน และสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับปัญหาของ นักเรียนแต่ละคน